

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Rafał Małarski (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **M. W.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 11 maja 2016 r.,
wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania karnego zakończonego
prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 marca 2016 r., sygn. II AKz [...],
zmieniającym postanowienie Sądu Okręgowego w G.
z dnia 11 marca 2016 r., sygn. akt IV Kop [...],
na podstawie art. 430 § 1 w zw. z art. 429 § 1 i art. 545 § 1 k.p.k. oraz art. 639 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

- 1. wniosek o wznowienie postępowania pozostawić bez rozpoznania,**
- 2. obciążyć osobę przekazaną kosztami sądowymi postępowania o wznowienie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w G. stwierdził zaistnienie podstawy do przekazania z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do Republiki Federalnej Niemiec M. W. ściganego europejskim nakazem aresztowania z dnia 6 maja 2015 r., wydanym przez Prokuraturę w T., w śledztwie o sygnaturze

41 Js [...], jako podejrzanego o czyny kwalifikowane z paragrafu 263 ustęp 1 i 5 oraz paragrafów 22, 23, 25 ustęp 2 i paragrafu 53 kodeksu karnego Republiki Federalnej Niemiec.

Po rozpoznaniu zażalenia obrońcy M. W., postanowieniem z dnia 30 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że na podstawie art. 607k § 1, 607l § 1 oraz 607p § 2 k.p.k.:

1. przekazał z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do Republiki Federalnej Niemiec M. W. ściganego europejskim nakazem aresztowania z dnia 6 maja 2015 r. wydanym przez Prokuraturę w T. w śledztwie o sygnaturze 41 Js [...] w zakresie czynów opisanych w punktach 3, 4, 5, 6 i 7 nakazu aresztowania wydanego w dniu 16 kwietnia 2015 r. przez Sąd Rejonowy w T. pod sygnaturą 12 Gs [...], tj. odnośnie czynów popełnionych na szkodę A. A. w dniu 16 września 2014 r., I. B., I. B. i I. D. w dniu 17 września 2014 r. oraz I. M. w dniu 18 września 2014 r.;
2. odmówił wykonania europejskiego nakazu aresztowania z dnia 6 maja 2015 r. wydanego przez Prokuraturę w T. pod sygnaturą 41 Js [...] w zakresie czynów opisanych w punktach 1 i 2 nakazu aresztowania wydanego w dniu 16 kwietnia 2015 r. przez Sąd Rejonowy w T. pod sygnaturą 12 Gs [...], tj. odnośnie czynów popełnionych na szkodę D. W. w dniu 30 czerwca 2014 r. i M. T. w dniu 11 sierpnia 2014 r.

W następstwie wskazanych orzeczeń M. W. w dniu 7 kwietnia 2016 r. został przekazany Republice Federalnej Niemiec (k. 798).

W dniu 11 kwietnia 2016 r. do Sądu Najwyższego, za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego, wpłynął wniosek obrońcy M. W. o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania w sprawie przekazania z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do Republiki Federalnej Niemiec M. W. ściganego europejskim nakazem aresztowania z dnia 6 maja 2015 r. wydanym przez Prokuraturę w T. w śledztwie o sygnaturze 41 Js [...], z wnioskiem o uchylenie obu wydanych w tej kwestii orzeczeń i przekazanie sprawy ściganego Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania. Z treści uzasadnienia przedmiotowego wniosku obrońca podniósł, że po wydaniu postanowienie przez Sąd Apelacyjny w [...] „wyszły na jaw

nowe fakty i dowody wskazujące na to, że wszystkie zachowania ściganego zarzucane mu w Europejskim Nakazie Aresztowania stanowią jeden czyn zabroniony i „zostały podjęte w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, a zatem, że zastosowanie znajduje w sprawie art. 12 k.k.”. Powyższe obrońca wywiódł z treści protokołów zeznań świadka D. G. oraz sprawozdania Policji Kryminalnej w R. z dochodzenia prowadzonego w sprawie o sygnaturze akt [...], z których – zdaniem obrony – wynika, że *„współsprawcy weszli w porozumienie popełniania przestępstw oszustwa i w późniejszym czasie przestępstwa te popełniali w wykonaniu podjętego wcześniej zamiaru”.* Powyższe – zdaniem autora wniosku – wskazuje, że czyn ściganego, po zakwalifikowaniu go przy zastosowaniu art. 12 k.k., w części został popełniony na terytorium RP, a w konsekwencji postanowienie Sądu Okręgowego w G. winno zostać zmienione co do wszystkich czynów ujętych w nakazie aresztowania wydanym w dniu 16 kwietnia 2015 r. przez Sąd Rejonowy w T., a nie – jak to uczynił Sąd Apelacyjny w [...] - jedynie co do dwóch z nich.

Prokurator Prokuratury Generalnej w pisemnym stanowisku z dnia 28 kwietnia 2016 r. wniósł o pozostawienie wniosku bez rozpoznania podnosząc, że przedmiotem postępowania wznowieniowego może być w zasadzie wyłącznie kwestia odpowiedzialności karnej określonej osoby, nie zaś rozstrzygnięcie o prawnej dopuszczalności wydania poszukiwanej osoby z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do kraju występującego z europejskim nakazem aresztowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Nie ulega wątpliwości, że wznowienie postępowania nie obejmuje wszelkich postępowań sądowych w sprawach karnych prawomocnie zakończonych, albowiem w rozdziale 56 k.p.k. regulującym postępowanie wznowieniowe nie wprowadzono przepisu, który pozwalałby wznowić każde postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem, tak jak to jest w przypadku skarg kasacyjnych podmiotów szczególnych wnoszonych w trybie art. 521 k.p.k.

Dlatego przyjmuje się, że wznowieniu podlegają jedynie te postępowania, które zakończyły się prawomocnymi orzeczeniami odnoszącymi się do zasadniczego przedmiotu procesu karnego, a więc rozstrzygającymi o odpowiedzialności karnej, nie zaś o kwestiach rozpoznawanych w toku postępowań ubocznych czy wypadkowych. Zatem, wznowia się postępowania zakończone

orzeczeniami, które z racji swej prawomocności nie mogą być wzruszone w innym trybie. Natomiast możliwość wznowienia postępowania w kwestiach pobocznych, nie jest oczywista. Przyjmuje się jego dopuszczalność w odniesieniu do orzeczeń kończących prawomocnie postępowanie: w kwestii odpowiedzialności Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie lub pozbawienie wolności (por. T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym. Komentarz, Warszawa 2008, s. 45-46; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Tom III. Komentarz, Warszawa 2007, s. 299), w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 listopada 2000 r., II KO 269/99, LEX nr 50898, z dnia 26 lutego 2003 r., II KO 38/02, LEX nr 184233), czy też w zakresie postępowania wobec osób przekazanych, odnośnie do określenia kwalifikacji prawnej czynu według prawa polskiego oraz określenia kary podlegającej wykonaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 lipca 2011 r., IV KO 51/11, LEX nr 848175; z dnia 6 czerwca 2011 r., V KO 18/11, OSNwSK 2001/1/1077; z dnia 15 czerwca 2011 r., II KO 38/11, OSNKW 2011/9/83). Nadto wznowieniem można objąć część postępowań wykonawczych, ale tylko wówczas orzeczenia zapadłego w takim postępowaniu nie można skorygować w trybie art. 24 § 1 k.k.w. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia z dnia 8 października 2014 r., III KZ 66/14, LEX nr 1511589).

Co do zasady, postępowanie objęte przedmiotowym wnioskiem o wznowienie nie należy do tego zakresu, jako że jego przedmiotem jest jedynie wydanie opinii o dopuszczalności przekazania osoby ściganej z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do kraju występującego z europejskim nakazem aresztowania. Dopiero postępowanie prowadzone przez sąd państwa, któremu przekazano osobę ściganą, będzie postępowaniem w przedmiocie odpowiedzialności karnej osoby przekazanej. Nadto orzeczenia zapadłe w ramach procedury przekazania osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania mogą być korygowane chociażby przez wyłączenie zasady specjalności określonej w art. 607 e § 3 k.p.k. Może to nastąpić m. in. w razie wyrażenia zgody przez państwo wykonania ENA (art. 607 § 3 pkt 1 k.p.k.) bądź

jego organ sądowy (art. 607 § 3 pkt 8 k.p.k.) na ściganie lub wykonanie kar pozbawienia wolności za wszystkie przestępstwa popełnione przed przekazaniem, zrzeczenia się korzystania z zasady specjalności przez osobę ściganą, przed przekazaniem (art. 607 § 3 pkt 6 k.p.k.), albo po przekazaniu, przed sądem właściwym do rozpoznania sprawy (art. 607 § 3 pkt 7 k.p.k.) lub też wyrażenia zgody przez organ sądowy państwa wykonania nakazu, który przekazał osobę ściganą, na wniosek sądu właściwego do rozpoznania sprawy, na ściganie lub wykonanie kar pozbawienia wolności za wszystkie przestępstwa popełnione przed przekazaniem (art. 607 § 3 pkt 8 k.p.k.).

Jednak trzeba stwierdzić, że postanowienie o przekazaniu w trybie ENA, a w szczególności przyjęta przez sąd podstawa przekazania, może mieć istotny wpływ na zakres postępowania karnego, które będzie się toczyć na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej i późniejsze wykonanie zapadłego tam orzeczenia. Dlatego, zważywszy na cele tego postępowania oraz wskazany wyżej charakter zapadających w nich orzeczeń należy dopuścić możliwość wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem wydanym wskutek wystąpienia państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, ale jedynie w zakresie ograniczonym do przypadków wskazanych w art. 540 § 1 pkt 1, § 2 i 3 k.p.k. oraz w art. 542 § 3 k.p.k. - gdy w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, gdy w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego lub organu międzynarodowego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny, albo gdy ujawni się jedna z bezwzględnych przyczyn odwoławczych. Należy również pamiętać, że osobę ściganą wobec której zapadło postanowienie o przekazaniu, przekazuje się właściwemu organowi sądowemu państwa wydania nakazu europejskiego najpóźniej w terminie 10 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia (art. 607 n § 1 k.p.k.). W związku z tym, z oczywistych względów, wniosek o wznowienie oparty na wskazanych wyżej podstawach powinien być złożony jeszcze przed wykonaniem postanowienia o przekazaniu w trybie ENA, ewentualnie przy uwzględnieniu możliwości wstrzymania wykonania tego orzeczenia na podstawie art. 532 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k.

W analizowanym przypadku wniosek o wznowienie wpłynął już po przekazaniu osoby ściganej stronie niemieckiej.

Odnosząc się do przedmiotowego wniosku trzeba stwierdzić, że przywoływany w nim przepis art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., jako podstawa wznowieniowa w sposób wyraźny odnosi się do osoby uprzednio już skazanej prawomocnie, gdy po takim skazaniu ujawnią się nieznane dotąd sądowi dowody, wskazujące na to, że skazany ten nie popełnił czynu, albo czyn ten nie stanowił przestępstwa, bądź nie podlegał karze, albo skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą lub nie uwzględniono okoliczności nakazujących złagodzenie kary i wreszcie gdy błędnie przyjęto okoliczności wpływające na jej zaostrenie. Żadna z tych okoliczności nie może się odnosić do osoby, która nie została jeszcze prawomocnie skazana, a toczyło się wobec niej jedynie postępowanie uboczne, np. w trybie przewidzianym w rozdziale 65 b k.p.k.

W świetle powyższego wniosek o wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania w przedmiocie dopuszczalności przekazania ściganego w celu przeprowadzenia postępowania karnego o czyn objęty europejskim nakazem aresztowania nie jest dopuszczalny, gdyż postanowienia w tym zakresie nie mają charakteru orzeczeń, do których odnosi się art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Stanowisko to wspiera utrwalony w praktyce pogląd Sądu Najwyższego sprowadzający się do tezy, że „...*instytucja wznowienia postępowania na podstawie de novis ma służyć korygowaniu błędnych prawomocnych orzeczeń rozstrzygających o przedmiocie postępowania, a podstawa ta musi być adekwatna do tego przedmiotu. Podstawy przewidziane w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a-c k.p.k. są adekwatne wyłącznie w stosunku do głównego przedmiotu procesu, czyli kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego za zarzucany mu czyn przestępny. Takie podstawy nie mogą być zatem wykorzystywane do wznowienia postępowań incydentalnych...*” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 września 2008 r., IV KZ 62/08, OSNwSK 2008/1/1823, z dnia 27 sierpnia 2008 r. IV KZ 59/08, OSNwSK 2008/1/1715)

Mając zaś na uwadze, że wniosek o wznowienie postępowania został przyjęty i przekazany Sądowi Najwyższemu, należało pozostawić go bez rozpoznania.

O kosztach sądowych postępowania o wznowienie orzeczono w oparciu o art. 639 k.p.k.